

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тач. 6, 9, 12, 13. и 17. као и члану 74. Устава Републике Србије којима је предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем обављања појединих привредних делатности, организацију и коришћење простора, одрживи развој, систем заштите, очувања и унапређења животне средине, безбедност у свим врстама саобраћаја и друге односе од интереса за Републику Србију у складу са Уставом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Нацртом закона о увођењу инфраструктуре за алтернативна горива (у даљем тексту: Нацрт закона) уводе се одредбе правних тековина Европске Уније у области подстицаја коришћења алтернативних горива у циљу унапређења животне средине и примене смерница Зелене агенде (смањење зависности од фосилних горива; смањење загађења животне средине, смањење буке у животној средини).

Регулатива ЕУ која се уводи у домаће законодавство овим Нацртом закона је Уредба (ЕУ)2023/1804 Европског парламента и Већа од 13.9.2023. године о увођењу инфраструктуре за алтернативна горива и стављању ван снаге Директиве 2014/94/ЕУ и Делегирана уредба комисије ЕУ 2025/645 од 1.4.2025. године о допуни уредбе ЕУ 2023/1804 Европског парламента и Већа у погледу заједничких техничких захтева за заједнички апликацијски програмски интерфејс.

Сврха закона је да се системским мерама у области успостављања инфраструктуре за алтернативна горива и истовременог спровођења мера унапређења преласка на алтернативна горива у саобраћају постигне: смањење емисије гасова стаклене баште и загађивача ваздуха из саобраћаја, повећање удела енергије која се користи у транспорту из обновљивих извора енергије, промена састава возног парка за друмски саобраћај који користе ресурсе фосилне нафте са нискоугљеничним возилима са нултом емисијом, коришћење иновативних решења у области технологија са ниским емисијама угљеника и без емисија у сектору транспорта, оптимална материјална и трошковна ефикасност у електрификацији транспорта и других алтернативних горива на начин да се првенствено користи већ постојећа пратећа инфраструктура, попут енергетске и путне мреже, паркинга и друге комплементарне инфраструктуре.

Циљеви закона су: успостављање густе јавно доступне мреже инфраструктуре за пуњење и снабдевање алтернативним горивима у транспорту, која је интероперабилна, доступна, корисна, приступачна и лака за коришћење, успостављање наменске мреже инфраструктуре за пуњење и снабдевање за коришћење повремених обновљивих извора електричне енергије, припрема програма финансијских подстицаја и обезбеђивање извора финансирања за подршку бржем успостављању неопходне инфраструктуре за пуњење и снабдевање кроз концепт националне политике, кохерентан национални, регионални и локални развој мреже пуњења и пуњења, годишње повећање удела возила на алтернативна горива у возном парку регистрованих возила у Републици Србији, привлачење приватних средстава у мере преласка на алтернативна горива у саобраћају и обезбеђивање безбедног коришћења инфраструктуре за пуњење и снабдевање.

Нацртом закона утврђују се обавезни национални циљеви који воде до увођења инфраструктуре за алтернативна горива друмска возила, возове, пловила и ваздухоплове у мировању и заједнице техничке спецификације и захтеви за информације за кориснике, пружање података и захтеви за плаћање у вези са инфраструктуром за алтернативна горива. Такође, Нацрт закона утврђује и правила за концепт националне политике за увођење инфраструктуре за алтернативна горива. Нацрт закона успоставља и механизам извештавања како би се подстакла сарадња и ефикасно праћење напретка у овој области.

У циљу омогућавања интензивнијег коришћења алтернативних горива која се, барем делимично, користе као замена за изворе фосилних горива у снабдевању саобраћајних средстава енергијом и доприносе декарбонизацији саобраћаја и побољшању еколошких параметара саобраћајног сектора, неопходно је доношење закона којим ће се прописати начин и циљеви увођења инфраструктуре за алтернативна горива која користе транспортна средства у друмском, железничком, ваздушном и водном саобраћају.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У члану 1. Нацрта закона утврђен је предмет закона , док се у члану 2. од тачке 1. до тачке 52. дефинишу појмови коришћени у овом закону;

У члану 3. Нацрта закона дефинисан је „концепт националне политике“ (КНП) којим се утврђују смернице за увођење и развој инфраструктуре за алтернативна горива и садржина КНП-а;

Чланом 4. Нацрта закона прописане су обавезе извештавања о реализацији и спровођењу Концепта националне политике, основна садржина извештаја који се доставља Влади и Европској комисији, као и правни основ за ближе прописивање садржине извештаја;

Чланом 5. прописане су обавезе јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) које се односе на начин и рокове за увођење инфраструктуре за пуњење малих и лаких електричних возила на територији ЈЛС;

Чланом 6. утврђени су циљеви за инфраструктуру за пуњење лаких електричних возила за свако електрично и лако хибридно возило регистровано на подручју државе;

Чланом 7. Нацрта закона прописани су захтеви за инфраструктуру за пуњење лаких електричних возила на мрежи државних путева;

У члану 8. прописан је начин планирања за постављање инфраструктуре за пуњење електричних возила на основној, проширеној основној и свеобухватној индикативној трансевропској транспортној мрежи (ТЕН-Т);

У члану 9. прописано је да се на осталим државним путевима (који не припадају мрежи државних путева из члана 8. Нацрта закона) успоставља минимални број јавно доступних места за пуњење за електрична возила, у складу са проценом тржишта одређеном КНП-ом;

У члану 10. прописане су вредности излазних снага места за пуњење лаких електричних возила са задатим роковима за постизање прописаних вредности, на мрежи државних путева;

У члану 11. утврђени су критеријуми за изузетке од задатих вредности излазних снага места за пуњење лаких електричних возила, у зависности од просечног годишњег дневног саобраћаја на одређеним деоницама државних путева;

У члану 12. прописане су обавезе ЈЛС за обезбеђивање вредности излазних снага јавно доступних станица и места за пуњење лаких електричних возила са задатим роковима за постизање прописаних вредности, у урбаном чвору;

У члану 13. прописане су вредности излазних снага места за пуњење тешких електричних возила са задатим роковима за постизање прописаних вредности, на мрежи државних путева;

У члану 14. утврђени су критеријуми за изузетке од задатих вредности излазних снага места за пуњење тешких електричних возила и међусобне удаљености места за пуњење тешких електричних возила на државним путевима ;

У члану 15. прописане су обавезе ЈЛС за обезбеђивање вредности излазних снага места за пуњење тешких електричних возила са задатим роковима за постизање прописаних вредности, у урбаном чвору;

У члану 16. прописано је да се јавно доступне станице за пуњење електричном енергијом за лака и тешка електрична возила постављају дуж државних путева који су део ТЕН-Т мреже, или унутар удаљености од 3 километра од најближег излаза са ових путева;

У члану 17. утврђује се јавни интерес за експропријацију, административни пренос и непотпуну експропријацију непокретности ради изградње потребне недостајуће електроенергетске инфраструктуре за јавно доступне станице за пуњење електричном енергијом;

У члану 18. прописане су обавезе оператора инфраструктуре за пуњење електричних возила према крајњим корисницима;

У члану 19. Нацрта закона прописане су одредбе које се односе на цене услуге пуњења (оправданост, транспарентност, забрана дискриминације, обезбеђивање могућности издавања рачуна корисницима за услугу пуњења);

У члану 20. утврђене су обавезе достављања података о ценама;

У члану 21. и 22. наведене су компоненте формирања „ad hoc” цена на местима за пуњење излазне снаге једнаке или веће од 50 kW, односно мање од 50 kW;

Чланом 23. прописана је обавеза пружалаца услуга мобилности и начин информисања крајњих корисника о ценама услуга ;

У члану 24. утврђене су обавезе оператора јавно доступних места за пуњење за обезбеђивање испуњености техничких услова и прописаних захтева за та места;

У члану 25. утврђена је обавеза управљача државних путева за означавање локације инфраструктуре за алтернативна горива;

У члану 26. прописује се инфраструктура за снабдевање друмских возила водоником у складу са проценом тржишта, уз сагледавање могућности снабдевања водоником из обновљивих извора енергије;

У члану 27. утврђена је међусобна удаљеност и капацитет станица за снабдевање возила водоником, на државним путевима који су део ТЕН-Т мреже, са изузецима у зависности од просечног дневног саобраћаја тешких возила на годишњем нивоу;

У члану 28. прописане су обавезе ЈЛС за обезбеђивање увођења најмање једне јавно доступне станице за снабдевање водоником у року од десет година од дана ступања на снагу овог закона, у сваком урбаном чвору;

У члану 29. прописане су обавезе оператора јавно доступне станице и места за снабдевање возила водоником као и власника станице за обезбеђивање испуњености техничких услова и прописаних захтева за станице, односно места за снабдевање возила водоником;

У члану 30. прописане су обавезе оператора јавно доступне станице за снабдевање водоником према крајњим корисницима у погледу начина плаћања за услуге снабдевања возила водоником, транспарентност цена, снабдевање горивом на „ad hoc“ основи;

У члану 31. утврђене су обавезе оператора и пружалаца услуга мобилности према крајњим корисницима у погледу начина информисања о ценама услуга снабдевања водоником;

У члану 32. прописано је да се јавно доступне станице за снабдевање водоником постављају дуж државних путева који припадају индикативној ТЕН-Т мрежи или унутар удаљености од 10 километра од најближег излаза са ових путева;

У члану 33. прописан је начин успостављања минималног броја јавно доступних места за снабдевање утечњеним природним гасом за тешка возила на индикативној ТЕН-Т мрежи;

Чланом 34. Прописане су обавезе оператора јавно доступних станица за снабдевање утечњеним природним гасом у погледу цена услуга снабдевања, информисања карајњих корисника као и испуњености техничких услова станица за снабдевање возила утечњеним природним гасом;

У члану 35. прописани су начин и надлежност субјеката за увођење и обезбеђивање постројења за снабдевање електричном енергијом бродова унутрашње пловидбе, са копна;

У члану 36. прописана је обавеза оператора аеродрома који је део индикативне ТЕН-Т мреже, за обезбеђивање електричне енергије за ваздухоплове у мировању, са роком за постизање задатих захтева и изузецима у зависности од броја операција полетања и слетања на годишњем нивоу;

У члану 37. прописано је да ће КНП-ом бити одређен развој технологије алтернативних горива и погонских система за деонице железничке пруге које се из техничких разлога или разлога трошковне оправданости не могу у потпуности електрифицирати, као што су возови са погоном на водоник или возови са батеријским погоном и све потребе у вези са инфраструктуром за пуњење и снабдевање горивом.

У члану 38. прописан је правни основ и надлежности за доношење подзаконских аката којима ће се прописати технички и други захтеви за инфраструктуру за алтернативна горива;

У члану 39. прописано је да инфраструктура за пуњење електричних возила мора бити пројектована и изграђена тако да је доступна особама са инвалидитетом, особама смањене покретљивости и старијим особама;

У члану 40. прописана је обавеза произвођача возила, оператора места за пуњење и снабдевање горивом као и дистрибутера према корисницима моторних возила, у погледу омогућавања приступа информацијама о моторним возилима на алтернативна горива и начину приказа тих информација;

У члану 41. прописане су одредбе које се односе на регистар инфраструктуре за алтернативна горива и доношење подзаконског акта о начину успостављања и вођења регистра идентификацијских кодова и инфраструктуре за алтернативна горива;

Чланом 42. прописане су одредбе о подацима за кориснике и правни основ за доношење подзаконског акта којим ће се ближе прописати врста статичких и динамичких података о инфраструктури за алтернативна горива;

Чланом 43. прописане су одредбе које се односе на обавезе оператора јавно доступних места за пуњење и снабдевање алтернативним горивом за успостављање интерфејса апликацијског програма (API) путем којег се корисницима омогућава бесплатан и неограничен приступ подацима о инфраструктури за алтернативна горива као и размена података између оператора и корисника;

У члану 44. прописане су надлежности за надзор над спровођењем закона;

Од члана 45. до члана 47. прописане су казнене одредбе и висине новчаних казни за привредни преступ за правно лице, прекршај за правно лице и прекршај за предузетника;

Од члана 48. до члана 52. прописане су прелазне и завршне одредбе закона које се односе на рок за упис у регистар постојеће јавно доступне инфраструктуре за пуњење и снабдевање алтернативним горивом, рок за обезбеђивање размене статичких и динамичких података са Националном приступном тачком, рок за доношење подзаконских аката, стављање ван снаге одређене одредбе Закона о планирању и изградњи, као и дан ступања на снагу овог закона.

IV ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.